

GAZDATISZTEK LAPJA

A MAGYAR GAZDATISZTEK ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
MEZŐGAZDASÁGGAL ÉS ERDÉSZETTEL FOGLALKOZÓK NYUGDIJINTÉZETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

Előfizetési ára:
Egész évre 2 forint.

Szerkesztő: **JESZÉNSZKY PÁL,**
AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET TITKÁRJA, A MAGYAR GAZDATISZTEK
ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK ÉS NYUGDIJINTÉZETÉNEK ÜGYVÉZETŐJE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IX., Üllői-út, „Köztelek“.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, valamint a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének és a Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdíjintézetének tagjai ingyen kapják.
Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagdíja egész évre 10 frt. — A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének tagdíja egész évre 5 frt, gazdasági segédtszetteknek 2 frt 50 kr.

Értesítés.

A „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete“ 1900. évről szóló „Évkönyve“ I. hó 15. és 20-ika között küldeték szét a tagok czímére. — Az Évkönyvhöz utalványlapok lesznek mellékelve, melyek igénybevételével sziveskedjenek azok a tagjaink, kik tagdíjaikkal még hátralékban vannak, az esedékes díjakat mielőbb beküldeni.

Tagdíjnyugtázás.

Az 1901. évre tagdíjaikat május 6-tól jun. 7-ig beküldötték: 10 koronát: Amon József, Apáth Alajos, Ébrey Győző, Fehér Zoltán, Greksa Ignác, Goldstein Lajos, Horváth Elek, Horváth Miklós, Hütter Kálmán, Halatschka Rezső, Láng Károly, Matolay Miklós, Molitor Ferencz, Nagy Károly, Oppenheimer János, Olbricht Ottó, Orth Ferencz, Papp György, Schlachta Adolf, Schmid Antal, Veszely László, Vidovszky László, Zeisler Lajos.

5 koronát beküldötték: Kabos Miklós, Székács János.

Hátralékot fizettek: Hütter Kálmán 10, Kabos Miklós 5, Roszbeczy Ferencz 10 koronát.

1902-re 10 koronát beküldött Szimlay Béla.

Régi és új gazdatisztek.

Teljesedett végre a magyar gazdatisztek régi óhajta és megszűnt az az állapot, hogy ennek az intelligens osztálynak érdekeit és jogosultságát semmiféle törvény se szabályozza. A most életbe lépett törvény által a gazdatiszti osztály tekintélye megnövekedett. Most már csak az egyesektől függ, hogy ezt mindenkor szemellett tartásuk és azon legyenek, hogy amit most elértek, ne csak bizonyos viszonyoknál érvényesítsék, hanem minél előbb az általánoságba menjen át, tudniillik: ne csak azokra terjedjen ki, akik az államnál, vagy annak felügyelete alatt álló uradalmaknál és kötött birtokokon vannak alkalmazva, hanem azokra is, akik kisebb-nagyobb birtokosokat szolgálnak.

Kívánatos első sorban, hogy a gazdatisztek a már fennálló segélyegyesületet támogassák, a nyugdíjegyesületet pedig igénybe vegyék, hogy ezáltal mindakettő oly helyzetbe juthasson, hogy ne tengődjék, hanem virulhasson.

A folyó év május 5-én tartott közgyűlésen ünnepelte meg az egyesület fennállásának 20 éves évfordulóját. Talán nem lesz érdektelen ez alkalommal arról beszélni, mikép keletkeztek a gazdatiszti állások nemcsak itt, hanem más országokban is. A magam tapasztalataiból elmondok egyet-mást, hogy a mostani nemzedéknek legyen tudomása róla és alkalma összehasonlítani a mostani és régi viszonyokat.

Mikor az urbériségi állapot volt még érvényben, akkor a gazdatiszti állással összekötött teendő abból állott, hogy felügyeljen arra, hogy a robotos be áll-e a munkába? E szerint mindenki, aki írni és olvasni tudott, elegendően kvalifikált volt arra, hogy gazdatiszt lehessen. Az állattenyésztéssel összekötött gazdaságokban az volt a tisztnek a fő feladata,

hogy a pásztorokkal időnként computust tartson, ami abból állott, hogy a nyáját felszámolja és a hiányzó jószág bórát átvegye. A számadással nem nagyon kellett törődnie, azt néhány sor írással az urassággal és néhány rovással az alantásokkal könnyű szerrel lehetett elintézni.

Ily viszonyok kevés kivétellel — általánosak voltak. Csak az 1848-ik évben megszüntetett urbéri intézmény kényszerítette a földbirtokosokat, hogy az eddigi rendszeren változtassanak.

Igy mondható, hogy kivált Magyarországon a mai értelemben vett gazdatiszti állás akkor kezdődött. Ausztriában és más országokban már helyenként, belterjesebb gazdálkodás létezett, de ott is csak kevés kivétellel voltak theoretikus képzettségű gazdatisztek alkalmazva, csakis oly birtokokban, ahol régi idő óta egyik-másik gazdasági ipar, szesz-, ezücor-, sörgyártás volt üzembe véve.

Az uradalmak főtisztjei külföldön képzett gazdaszok és erdészek voltak, akik egyuttal a közigazgatási teendőket is teljesítették és alsófoku bírói vizsgát tettek le. Hatáskörük megfelelt a magyar szolgabíróénak. A kezelőtisztek pedig minden uradalomban felnevelt egyének voltak. Magyarországon a főtiszt az ügyvédi karból való, a kezelő az lehetett, kit vagy a földbirtokos a katonaságnál mint altisztet megismert, vagy egyéb protekció útján, melyhez sokszor az uraságnál szolgáló szobaleány működött közre, mikor az asszonyi fejkötőre ábitazott és ispánné kívánt lenni.

A külföldön divó gazdatiszti nevelés abból állott, hogy egy, az alsó négy osztályt végzett fiatal ember beállt gyakornoknak. Főteendője volt, hogy a gazdatiszti ebédelő asztal szépen meg tudja teríteni, a peesenyéket felszerezni, azonfelül a tiszt urat hivatalos járatokban kíséreni. Ezen gyakornoki működése két-három évig tartott, azután következett az irodai munka és irnoki állás, mely már némi fizetéssel volt összekötve pl.: 20 forint évi készpénzfizetéssel. A gyakornoki és irnoki teendők között csak az volt a különbség, hogy a fent leirtak mellett, az irnoknak már bátrabban lehetett az alárendeltjeivel beszélni és alkalomadtán tekintélyét bottal érvényre juttatni. Az irnokból lett azután ispán, kasznár, és esetleg számtartó, de tisztartó csakis akkor, ha az alsófoku bírói vizsgát letette.

Nagyon megváltoztak a viszonyok 1848 után. A birtokos kényszerítve lett birtokát saját kezelés alá venni és így mindenki képesített tisztet keresett, de mivel sem Ausztriában, sem Magyarországon annyi egyént nem találtak, kénytelenek voltak Németországból importálni őket. A magyaroknak több alkalmuk volt magukat kiképezni, mivel már 1798-ban a keszthelyi Georgikon és 1818-ban a magyaróvári gazdasági tanintézet, mely 1874-ben akadémiává emeltetett, fel volt állítva, de mivel mind a kettőben német nyelven folytak az előadások, azért az ifjuság nem nagyon frequentálta. Így tehát elmondható, hogy Ma-

gyarország exportálta a mezőgazdasági tudományt, és importálta a német gazdatiszteket, mivel akkortáiban a növényeknek nagyobb részét a külföld szolgáltatta.

Csak az 50 években vette kezdetet a belterjes gazdasági és kivált földmívelési üzem. A képzett fiatal magyar gazdatiszteknek most már sokkal szebb jövőre van kilátásuk, mint a régieknek volt s hiszem, hogy az átmeneti korszak nagyobb részét túléltük és a földbirtokos osztály is mindjobban hozzá fog járulni ahhoz, hogy csak okleveles gazdatisztet alkalmazzon. Ha ezen nagyon kívánatos viszony beáll, akkor megszűnik nálunk is az a minden gazdatisztet bántó szokás, hogy az uradalmaknál nem a képzett gazdasz, hanem a fiskális a főember, úgy a hivatalos, mint a minden napi ügyekben. Tiszteletet és nagybecsülést a jogtudósoknak, de köztünk is vannak olyanok, kik épen oly magas állás betöltésére érdemesek, mint az uradalmi ügyvéd.

Igyekezni kell a gazdatiszteknek, hogy az a bal felfogás eloszoljék, mely szerint mi nem bírnánk oly műveltséggel és szaktudománnyal, hogy érdemesek lennénk arra, hogy oly elbánásban részesüljünk, mint más képzettséggel bírók csak azért, mivel csak gazdatisztek vagyunk.

Az itt felsoroltakból látható, hogy a mult és jelen között nagy különbség van úgy az állások számára, mint a gazdatisztek képzettségére nézve is. A régi időben a gazdatiszt, főleg a kezdő gazdatiszt majdnem eseléd szolgálatot végzett. Ez ma megszűnt s a gazdatiszti osztály tekintélye mind jobban emelkedik. Eljön majd az az idő is, amikor a földbirtokos a tisztjében nem csak a fizetett tisztviselőjét, hanem az ő érdekeit legjobban előre mozdítani tudó és akaró embert látja. Ugy a földbirtokosnak, mint a tisztjének a régi elfogultsággal szakítaniok kell, mely sokszor abban rejlett, hogy egyik a másik iránt nem volt őszinte bizalommal.

A gazdatiszt ne tartsa magát csak fizetett alkalmazottnak, az uraság pedig legyen elismeréssel a tisztje iránt. Ahol ilyen viszony áll fenn, ott mind a két fél csak nyer minden tekintetben.

Krocsák G. Emil.

Főtisztjeink.

Bántani senkit nem akarok. Nem természetem. De az ügy mindenek felett áll, melynek meleg szeretete diktálta alábbi soraimat.

Lapozgattam a gazdatisztek czim-és névjegyzékét. Ennek alapján azon eredményre jutottam, hogy Magyarországon van körülbelül 400 gazdasági felügyelő és igazgató főtiszt. Olvasgattam a Gazdatisztek Egyesületének legutóbbi évkönyvét is, melyben a tagok között csak körülbelül 40 főtiszt nevére találtam. A gazdasági főtisztek közül tehát csak minden tizedik tagja az egyesületnek!

Szomorú statisztika. Ellenvádul felhozható: hát az alárendelt tiszték közül hány

tagja van az egyesületnek? Ez elől sincs miért kitérni. A statisztika szerint körülbelül 8000 intelligens gazdatiszt van Magyarországon. A gazdatiszti egyesület rendes tagjainak száma pedig kerekén 800. A gazdatiszteknek tehát szintén csak 10%-a tagja a gazdatisztek egyesületének. Nem kevésbé szomorú körülmény. Általában nem is menthető ezen sajnálatos közönye a magyar gazdatisztikának. Csak hogy amíg az alárendelt gazdatisztek között tényleg vannak elegendő, akiknek körülményei mérsékelten szolgálnak, hogy egyebet ne említsék: akárhányszor van, akinek a mindennapi kenyérre sem jut elegendő, addig a főtisztek közül azt hiszem egy sincs, aki aránylag egy morzsát ne juttathatna a gazdatiszti egyesületnek. És azt hiszem, a részvételezésnek nem is ez az oka; hanem a nem törődés, az elfogultság. Ezek pedig kemény ítéletet hívnak ki. Mert mi a gazdatiszti egyesületnek a célja? A gazdatisztek erkölcsi és szellemi nivójának emelése, existenciájuknak biztosabbá tétele, szükségbe jutott tagjainak, szegény özvegyeinek s árváinak segítése. Mind oly nemes célok, amelyekért csak lelkesedni lehet. Felforgatási tendenciákat akárki hiába keres itt, ha csak valaki a kor haladásával, szellemével teljesen ellentétbe nem helyezi magát. Vagy ha az egyesület működésével való elégedetlenség lenne a részvételezésnek oka (a mit kizártnak tartok), egygyel több ok volna arra, hogy sorompóba álljanak első sorban azok, akik arra leginkább hivatvák.

Főtiszteinket megtaláljuk — nagyon helyesen — egyéb egyesületeknél, a megyei s politikai dolgoknál: csak egy helyen nem: a gazdatisztek egyesületénél! Tisztelet a kivételnek, akik erkölcsi kötelességüket e részben is teljesítik.

Amidőn a fentiekre reá mutattunk, megjelöltük egyszersmind egyik okát a gazdatiszti egyesület pangásának; akiknek előljárni, buzdítani kellene, azok távol vannak. Nem egyszer hallottuk alárendelt gazdatisztek től: „én szívesen lennék tagja az egyesületnek”, vagy „elmennék a gyűlésekre, de feljebbvalóim nem jó szemmel nézik!” Valójában érthetetlen.

Mindig azt tudtuk, miként lehet és legyen is szigorú, igazságos, aki mások felett áll, megkövetelheti és követelje is meg a kötelességek teljesítését; de az igaz tiszteletet, ragaszkodást és odaadó munkálkodást annál inkább kivívja és előmozdítja az, ki az alatta állók iránt jóindulattal viselkedik, azok érdekeit, illetve a közérdeket szíven hordozza. Különösen ha legközelebbi munkatársairól, osztálytársairól van szó, akiknek sorából ő is felemelkedett, mint ez legtöbb esetben és rendszeren főtiszteinknél van.

Főtiszteinknek a legszebb nyilvános szereplési köre a gazdatiszti egyesületben lenne. Vonuljanak be oda tudásuk s tekintélyük súlyával, példájuk után és buzdításukra a gazdatisztek jó része követni fogja őket. A gazdatiszti egyesületbe pezsgő életet, erőt önthetnek. Képessé tehetik azt kitűzött humánus feladatai teljesítésére s a gazdatisztek érdeklő kérdések megvitatásában tevékeny és fontos szerepet játszhatnak, sajnos, hogy mindezt csak kevés főtisztünk teszi. Aki a reményt is elvesztette, majd mindent elvesztett. Én még nem vesztettem el a reményt, hogy főtiszteink morális kötelességüknek eleget fognak tenni s pótolni fogják eddigi mulasztásukat a gazdatisztek egyesületével szemben. Jobb későn, mint soha, várjuk tehát őket!

Husz év történetéből.

Husz éve annak, hogy egy külföldi szülői kartársunk megpendítette a gazdatisztek egyesülete létesítésének eszméjét és létre is hozta az egyesületet. Ezért neki mi gazdatisztek köszönettel tartozunk. Jót, üdvöset, szépet akart létrehozni s ha nem is sikerült úgy, mint ő azt elképzelte, annak nem ő az oka. Egyesületeket létesíteni és fentartani a német

„Verein”-nek mintájára nem természete a magyarnak. A külföld mintájára való egyesülés minden sablonos külső jelei, jelvényei és ceremóniájával, nem egyezik össze a magyar ember vérével. Mi magyarok ha kell összeverődünk, társulunk valamely cél elérésére, sőt konspirálunk is ha kell, de mindezt az egyéni függetlenségnek lehető fentartása mellett, mert ezt így diktálja vérünk és szabadságszeretetünk.

Mindezek dacára megalakult az egyesület, mert nagyot reméltünk tőle, össze is hozott bennünket, alig maradt ki valaki, sorakoztunk mindnyáján, azonban eljött az idő, midőn meglankadt az érdeklődés, kezdett fogyni a tagok száma, míg azután, hála a vezetők kitartásának, kedvezőbb fordulat állott be és ismét felendült az egyesület ügye, szaporodott a tagok száma, habár nem is azon mértékben, mint az üdvös lett volna s mint azt várni lehetett.

De hát mi az oka, hogy egyesületünk nem tud népszerűvé lenni? Azt hiszem első sorban az, mint azt már említém, hogy az egyesülés nem magyar termék, indigena, olyan az, mint valamely idegen növény, melyet elhozva hazájából gondozunk, ápolunk, fölünk telhetőleg s amely él is, de nem gyarapszik.

Lehet, hogy az elmúlt 20 év nem volt elegendő az akklimatizálásra? Ez még nem lenne baj, csak megéjjen egyesületünk, fel ne bomoljon, mert ha ez megtörténne, ugye ez lenne a legnagyobb szegénységi bizonyítványa a gazdatiszti osztálynak, azon testületnek, mely ugy számbeli, mint műveltségi fokánál fogva is számot tevő testülete az országnak.

Hogy ezenkívül mik az okai az egyesület lassu fejlődésének, azt elfogulatlanul én, ki 41 éve vagyok gazdatiszt a következőkben vélem feltalálni: előre bocsajtván, hogy általánosságban szölok és hogy tisztelet a kivételnek.

A gazdatisztek egymáshoz, vagy egymásközi viszonya nem jó, nem olyan amilyennek lenni kellene. A gazdatiszt egymással szemben talán a legnagyobb arisztokrata, tulzigoru, sőt mondhatni elfogult bíró, sőt kiméletlenség is hajlandó, ami azután ugy szétválaszt bennünket, hogy nincs az a forrasztó-szer, mely egygyé tenné, hogy baj és következeiseiben káros a gazdatiszteknek egymásközi széjjelhuzó viszonya. Tisztelet, szeretet, szerénység, kiméletlenség, elnézés, önfeláldozás, aldozatkség, bizalom, testvériesség, összetartás, őszinteség stb. mindezek ninesenek köztünk kifejlődve oly mértékben, mint lenni kellene, mert ha mindez meglenne, akkor bizony erős és komoly tényező lehetne egyesületünk, nemcsak számánál, de erkölcsi súlyánál fogva is.

No de ugy lehet, hogy mindez ezután másként és jobban lesz; talán felismeri a gazdatisztikar az egyesülés szükségességét s rajta lesz, hogy egyesületünk felvirágozzék, ha nem is a mi, de legalább utódjaink javára.

De hogy ez így lehessen, mindenekelőtt becsüljük meg egymást, taksáljuk meg egymást a belérték és ne a külső után; ne azt nézzük, melyikünk szolgál gróft vagy aréndást, melyikünk jár fedeles kocsin, avagy kétkerekű taligán, melyikünk lakik kényelmes nagy uri lakásban vagy nádfedeles 1—2 szobás kis házban; legyünk egymás iránt őszinte jó akarattal, támogatjuk egymást azzal is, hogy az egyesületünk tagjai vagyunk, mert nem tudhatni, hogy mikor és kinek szárithatja fel könyét azon kevés tagdíj, melyet most apránként befizetünk.

Nem szükséges, hogy a gazdatiszt mihelyt kartársával először találkozik, azzal azonnal szoros barátságot kössön, egymást látogassa, és ha ezt nem teszi egyik vagy másik, akkor azonnal kész a sértődés. Tegyük magunkat tul az ilyen apró külsőségeken, mert az igaz becsülés nines ily formákhoz kötve, és tekintetbe kell venni, hogy egyik-másiknak viszonyai olyanok, miszerint kötve van éven át szolgálati helyéhez.

Különösen pedig azok a kartársak, kiket a sors kedvező viszonyok közé juttatott, ők

legyenek az egymásközi jó viszony létrehozásában a kedvezményezők.

Domoszlai József.

A gazdatisztek hivatása a hazai iparpártolás terén.

Hazai iparunk fejlődésére minden — látszólag csekély szempont is nagyon nevezetes szerepet játszik és nagy kihatással van. Így például, ha egy ember egy cikket vásárol a külföldről, ez elenyésző semmiségnek tűnik fel, pedig hát nem egészen ugy van; mert az az ember ezt a külföldről vett cikket megmutogatja és feldicséri 10 ismerősének, akik szintén hozatnak belőle és ismét megmutogatják s dicséretik más ezáz embernek s így megy ez tovább a végtelenségig, anélkül, hogy egyike is meggondolná, hogy ezáltal milyen óriási kárszarmazik reánk, hazai iparunkra. Ép így van megfordítva, a mi iparunk hatalmas előnyére az, ha egy ember egy cikket vásárol hazai eredetű készítményből s felmagasztalja azt más tiznek s így tovább.

Nem a közvetlen és igazi meggyőződés mondatja el velünk a külföldről származó dolog dicséretését, hanem csak az urhatnamságunkkal együttjáró büszságnak; a komolyságtól szükölködő téves felfogásunk mondatja velünk kérkedőleg, hogy ez vagy amaz a tucatz tárgyunk külföldi; ezzel uri voltunk nimbusa emelkedik. És esodálatos, hogy ez a veszedelmes képzelődés nemcsak hívókra, de követőkra is talál. Veszedelmesnek mondom ezt az üres képzelődést — amely egyébként ártatlan egyéni hiba volna csak — azért, mert minden alap nélkül pártolást szül, a mi kárunkra, oly külföldi dolgoknak, melyekből nekünk még használhatósági értékükre nézve sincs semmi hasznunk, de igen kétszeres kárunk, minthogy érte a külföld viszi el a pénzünket és ezenfelül a mi ezikkünk értéktelenül fekvé marad a hazai raktárban.

Már most ezen a ponton felmerül azonban az a fontos kérdés, hogy vajon az a külföldi cikkek szebb, jobb vagy olcsóbb-e az itthon készülőnél? vajon ezt a körülmény valaha mérlegelte, vagy a cikket magát vajon bírál-gatta-e csak egyike is ezeknek, a külföldi ipart oly makacsul fogyasztóknak? vajon gondolt-e arra, hogy még mielőtt a külföldit olyannyira magasztalja, szigoruan össze is hasonlitsa a belföldi készítményü tárgyval, cikkekkel? Aligha. Mert hiszen akkor első tekintetre meg kellett volna győződnie arról, hogy a belföldi készítmény amannak mindenképen elébe helyezendő, — arról, hogy egyes ezikkeink vannak legalább is olyanok, mint azok az agyondicsért külföldi dolgok. Eszembe jut itt például a pécsi keztyű! Nohát én nyugodt lélekkel és a legerősebb meggyőződéssel állithatom, hogy nines az a külföldi, francia, angol vagy prágai keztyű, amely jószág, finomság, szabás és tartósság tekintetében csak árnyékába is léphetne a pécsinek. De eszembe jut egy másik igen érdekes eset is. Egy hazai zöldségsavanyító gyárosunk kitünő minőségű u. n. francia mustárt készít; de mert fogyasztóközönségünk csak a francziát keresi, kénytelen volt azzal a kereskedői fogással élni, hogy mustárját a francziához nagyon hasonló kiállításban bocsajtotta forgalomba; így aztán bevált annyira, hogy a francia gyáros sietett ennek a magyar gyárosnak a párisi kiállításán is exponált készítményét ravasz valótlanságok felhozásával lefoglaltatni, hogy valahogy a magyar mustár díjat ne kaphasson és ami a földolog volt, a magyar mustár a francziát Franciaországban magában is le ne pipálja és ki ne szorítsa.

Hasonlót lehetne mondani sok száz és száz ezikkünkről, amelyet külföldön jobban ismernek, kedvelnek és fogyasztanak mint itthon. Itt van például komlónk! Száz és egynehány sörgyárosunk alig vesz meg itthon valamit; így aztán termésünket kiviszik Bajorországba, de legnagyobb részét Saazba, ahonnan aztán

hazai sörgyárosaink jó drágán megvéve, ismét visszahozzák, mint saazit, holott nagyon jól tudják, hogy az magyar komló; kérdelem már most, hogy ez a komló azzal, hogy Saazba szállított meg vissza és átment vagy 10 ügynök és üzérkedő kezén, szebb, jobb lett? Dehogy, hanem igenis drágább. Hogy miért nem veszik meg ami kitűnő komlónkat hazai sörgyárosaink itthon olesón, hanem drágulva csak Saazon át tett vargabetűvel — az érthetetlen. Elismerik ők nagyon a magyar komló jóságát, de azt mondják, hogy ha kitudódik, hogy a gyár magyar komlót vesz Magyarországon, akkor az ő sörük nem fogyasztatnék. Mesebeszéd. A kartellnek egy szecsessziós elalaktalamulása ez: a sörgyárosok szövetezése, a kéjutazást tett drágított magyar komló beszerzésére öncsaló humbugból, a fogyasztó zsebére a termelő előnye nélkül. Ilyen fajta dolog pedig sok megesis am rajtunk. Notabene mindez nem mese, hanem szentigaz valóság. Hogy ennek van-e józan felfogással megadható magyarázata, azt nem hiszem, de ha volna is, nem tudnám megérteni.

Igy állunk tehát hazai termelésünkkel és iparunkkal, amire egyszerűen elmondhatjuk azt, hogy saját érdekeinknek mi magunk vagyunk legnagyobb megrontói. Pedig hogy hazai iparunk nemcsak a létjogosultsága van meg, hanem a lassan-lassan fejlődő keresettség is, azt legjobban bizonyítja egyik-másik kisebb kereskedőnek az a szomorúan jellemző czudar eljárása, amelylyel „magyar” vagy „honi gyártmány” lobogója alatt forgalomba hozni segít nálunk olyan külföldről — leginkább Ausztriából — származó pocsek gyártmányt, amelyet az a ravasz külföldi gyáros vagy nagykereskedő így akar nyakunkba sözni.

Ezt a veszedelmes visszaélést jöhiszeműségünkkel pedig szűli az a szomorú körülmény, hogy saját iparunkról mi magunk tudomást se veszünk. Iparunkat legelőször is ismernünk kellene, hogy azt meg is szeressük; megismerni pedig úgy ismerjük meg, ha keressük, keresve megtaláljuk és megtalálva örömmel vegyest, majd esodálkozunk rajta, hogy cikkeink a külföldinél mennyivel szebbek, jobbak.

Igy lassan tápot nyerő érdeklődésünk révén meg fogjuk tudni azt, hogy nálunk ma már mi mindent lehet kapni, mily remekül dolgozó modern és nagy ipartelepeink vannak, mily jó és szép dolgok készülnek itthon s hogy nagyon is felesleges volt, sőt magunk ellen való vétket követtünk el eddig is, hogy mindenért a külföldre mentünk.

Oktalan, üres beszéd az, a mely azt állítja, hogy a mi készítményeink rosszak és drágák. Az aki ilyen állít, az vagy nem tudja megbírálni sem a hazai, sem a külföldi cikket, az csak nyegléskedik, de ezzel aztán meggondolatlanul nagy csorbát is ejt hazafiságán és értelmiségén egyaránt vagy pedig tudva valótlanságot mond. Egyes cikkünk — elvéve és kevés — lehet hogy a mi nehéz munkamegosztási viszonyaink miatt talán egy elenyésző esékelységgel talán drágább mint a külföldi, de belátalmát tekintve mégis még mindig olesőbb, mert anyaga jobb, munkája pedig exaktabb mint a külföldi s így minden körülmények között olesőbb; forgalmi árban is olesőbb lenne, ha a fogyasztás emelkedését az ilyen bünösen és tarthatatlanul igaztalan ráfogás nem akadályozná. All pedig ez mindenféle ipari produktumainkra nézve. Legszilárdabb meggyőződésemmel állítom százszor is és megállok állításon mellett mindenkor, hogy nincs az az ipari termék, a mely jobb és belterkére nézve olesőbb ne volna minden külföldi tákolmányánál. Az aki hazai iparunkat ismeri, és igaz, jó hazafi, az mást nem állíthat.

Amikor a mi m. államvasuti gépgyárunk például tömegesen szállít magyar cseplőgépeket, morzsolókat, aratógépeket Romániába, a Keletre és Oroszországba, mozdonyokat (28-at) Olaszországba, amikor a mi Ganz-gyárunk különféle motorokat, villanygépeket és kellekeket a széles világon mindenholva Olaszországtól egész

Kínáig, a mi Rökk-gyárunk hatalmas gépeket *Anghiaba* és a messze külföldre és a sok más iparvállalatunk gyártmányai iránti kereslet a messze külföldön rohamos emelkedőben van, — akkor nem lehet azt állítani, hogy ipari dolgaink drágák vagy rosszak volnának, mert ami igényeink se lehetnek elvégre nagyobbak a külföldinél — a kulturállamok népeinek igényeinél; — a mi azoknak nagyon jó, az nekünk tehát legalább is szintén jó lehet. Ki kényszerít reá bennünket, hogy mi külföldi sört, bort, prágai sonkát fogyaszszunk, hogy mindig csak olyan külföldi dolgokat vásároljunk, amelyekről csak úgy roskad kereskedőink kirakata, boltja és ne azt a jó hazai cikket, a mely szerényen meghúzódik valamely zugban? A kereskedő is hibás ugyan ebben, de hibásabbak vagyunk mi magunk abban, hogy vásárláskor soha nem kérjük első sorban is a magyart.

Az iparfejlesztés érdekében minden társadalmi tényezőre az a nagy horderejű hazafias hivatás, jobban mondva kötelesség vár, hogy hazai termékeinket teljes odaadással támogassa s ebben nincs, és nem lehet kivétel. Ez az elv nem türehet engedményt. Ebben az elvben a társadalomnak minden egyes tagja, még a legszegényebb igényű kisember is tiszteletreméltó tényező, a ki époly mértékben teljesít missziót, mint akármelyik hatalmas mecenás.

A társadalom tehetősebbjei egy részének nincs ideje ahhoz, hogy ezek iránt a kérdések iránt is érdeklődjék, de hát ez nem lehet ok arra, hogy a kisebbek magukat kivonják a hazafias kötelem alól, különösen azokra nézve nem lehet, akik a társadalomban egy számottevő intelligens osztályt képeznek s akiknek kezébe le van téve a mód is arra, hogy az iparpártolási akcióban tevékeny részt vehessenek. Ez a számottevő társadalmi osztály a gazdaszisztek kara.

A gondos vezetésükre bizott gazdálkodásukban számtalan ipari cikkre van nap-nap után szükség és oly nagyarányú mennyiségekben, hogy ebből egyedül hazai iparunknak egy jó töredéke már megelhetést lelne — ha ezek a szükségletek hazai eredetű készítményekből fedeztetnének és ha az igaznak hitt külföldi humbug hangzatos árjegyzékek és külföldi czégek érdekeit képviselő vigécek rábeszélései gazdasziszteinknél kevesebb hitellel találnának.

Abban a meggyőződésben vagyunk, hogy ha kartársaink jól felfogott hazafias közös érdekeinknek ebben is hatalmas előmozdítóvá szegődnek annak a nagyjelentőségű törekvésnek, amely hazai iparunk felvirágoztatását tüzte czéljául és egy kis érdeklődést fognak tanusítani hazai ipartermékeink megismerése iránt, nem fognak nem szóba állani a külföldi érdekekben utazó vigécekkel, sem pedig megrendelni olyan cikket, amelyet a külföldi árjegyzék dicsér a nyakukra, hanem igenis csak azt fogják megrendelni és vásárolni, ami itthon a mi edes magyar hazánkban terem és készül. De itt még nem állunk meg! Meg kell kívánniok attól a kereskedőtől, akinek ők rendes vevői, hogy igenis a hazai cikket, árut is tartsa boltjában, ne csak a külföldit; és meg fogják tenni azt is, hogy másokat is meg fognak nyerni annak a missziónak, a melynek az az igéje: pártoljuk a hazai ipart, azzal, hogy idegent nem fogyasztunk!

Azt a belföldi cikket pedig mutassuk meg, — dicsérve — más tiz ismerősünknek s ez a tiz vegye, mutassa és dicsérje azt ismét tovább száz másnak; ezzel többet használunk magunknak is, hazánknak is semmint himők. Legyünk ebben is jó magyarok, jó hazafiak!

Z. J.

A gazdasziszte jövője és a nyugdíjügy.

Mindazon gazdaszisztek, akik a birtokos és a gazdasziszte közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló törvényezikkekhez vérmes reményeket fűztek, bizony némileg csalódtak. Mindamellét

nem fogadható el azok állítása, akik hirdetik, hogy e törvény nem más, mint edes madzag, vagyis „nesze senmi fogd meg jól”.

Nem fogadható el ezen nézet, mert e törvény védi és elismeri az oklevéllel bíró gazdasziszteket az oklevéllel nem bírókkal szemben és kötelezi a nem szabad rendelkezésű birtok urait, hogy csak oklevéllel bíró gazdasziszte alkalmazzanak. Ezen egy cikkelye a törvénynek is már nagy fontossága. Hogy a törvény 11. §-a nem felel meg a várakozásnak, az ugy is előre látott volt, mert hogy is lehetne kötelezni egy 1000, vagy 2000 holdas birtokost arra, hogy gazdasziszteinek nyugdíjat biztosítson. Ha a törvény, a kötelező nyugdíjat kimondaná, minden középirtokos iparkodna gazdaszisztejétől szabadulni a nyugdíjigény beállta előtt, vagy a mi még rosszabb volna egy reánk, mint közgazdaságunkra, a birtokot bérbeadnák.

Az említett 11. §. máris nagy vívmánynak tekintendő. Ugyan nézzünk szét kollégáink között s vajon hány oldalról hallanók azon jogosult panaszt, hogy itt vagy ott az elhalt gazdasziszte családját a birtokos a temetés után könyörtelenül, betevő falat nélkül kidobatta? vagy kollégáink közül hányan mondhatják el, hogy felmondási idő betartása nélkül voltak kénytelenek állásukból távozni, vagy hányan vannak kenyérelküli társaink, akik betegség, talán rövid mulc béj miatt vesztették állásukat? Nem igen volt ugyan mindezekre eset, de mégis megnyugtató, hogy minden ily bekövetkező esetek ellen a gazdasziszteket most már a törvény védi és ezért a vérmes reménnyel volt gazdasziszte társaink is elismeréssel kötelesek adózni a törvény alkotóinak.

S ha közelebbről nézzük a dolgot, belátjuk, hogy „nem olyan fekete az ördög, mint amilyenek festik”. A törvény 1. szakasza világosan szerződésről beszél, a szerződéshez pedig két fél szükséges, tehát módjában áll a gazdasziszteknak, úgy mint a birtokosnak oly pontozatokat bevenni a szerződésbe, amely pontozatok a törvény keretén belül különös kedvezményeket is adhatnak; a törvényvel ellenkező pontozatok azonban mint nem létezők tekintendők.

Tehát minden gazdasziszteknak módjában van a birtokossal kedvező feltételekben megállapodni s én nem hiszem, hogy ne sikerülne a legtöbb esetben jövőjét, családját illetőleg elfogadható szerződést megkötnie, annál is inkább, mert a törvény 9., 10., 11. §§-ai ugyanis minden birtokosra kötelezővé teszik a gazdasziszteiről való részbeni gondoskodást. Ezen részbeni gondoskodás nem egy esetben súlyos terhet ró a birtokosra, s nem ritkán az alig belépő tiszttel szemben tetemes kiadásai lehetnek, amelyeket törvény szerinti viselniük kell.

Ha már most a birtokos, a ki gazdasziszteket tart, nem akar tisztejének szerződésileg nyugdíjat biztosítani, s mégis nagyobb megterhelés nélkül alkalmazni, akkor még mindig van egy közép-út, amelyen a birtokos a gazdaszisztejét egy értelemben haladhat, ez pedig a gazdasziszte élet- vagy járadék biztosítása s a buleset elleni biztosítás.

Hogy a biztosítás manapság egyenlő a vagyonszerzéssel, azt bárki is elfogadhatja, s ha tekintetbe vesszük azt, hogy biztosítás esetén azon tudathán lehetünk, hogy esetleges halálunk következtében hátramaradtaink nem lesznek földönfutók s munkakeptelenségünk esetén mi magunk sem leszünk kénytelenek a koldusbotot kezünkbe venni, megnyugodott lélekkel hajtjuk le fejünket nyugalomra s sokkal jobb kedvvel végezhetjük terhes pályánkon kötelességeinket.

Ha már nem lehetünk oly szerencsések, hogy oly uradalmakban szolgáljunk, ahol nyugdíjigény van, s nem akarjuk jövőnket bizonytalannak látni, anyagi tekintetektől legalább ugy hassunk oda, hogy a birtokossal szerződésünk megkötésekor ugy állapodjunk meg, hogy a gazdasziszte nyugdíjintézeténél vagy más intézetnél már fennálló vagy csak megkötendő élet- vagy járadék biztosításunk után a díjfizetést

vagy egészben vagy részben a birtokos fedezze. Ezen eshetőségnek megvalósítása sokkal kevesebb nehézségbe ütközik, mint az első szempillantásra látszik. Sok gazdaságnál szokásban van, hogy a gazdatiszt vagy a jövedelem után bizonyos százalékot kap, vagy pedig rennumerációt élvez, ha már most a birtokostól szerződés-kötéskor azt kérjük, hogy mellék-jövedelmünk helyett biztosításunk után az évi biztosítási-díj fizetését vállalja magára, nem hinném, hogy ebbe bele ne egyeznek. Talán egy-egy évben többet tenne ki a díjfizetés, mint a jövedelem után várható akcizencia, de ellensúlyozná az eselleges többkiadást a gazdatiszt nyugodtabb és lelkiismeretesebb működése, oda iparkodván, hogy a jövedelemből mindég nagyobb különbség nélkül fizethesse a birtokos a díjtételeket. A gazdatiszt jövőjét biztosítva látna ílymódon még a kisebb gazdaságoknál is, ahol nyugdíjalapot teremteni nem lehet, de a bérlőnél is, aki pedig helyzeténél fogva nem kötelezhető nyugdíj fizetésére. És még milyen nagy előny volna ily szerződésnél? Az, hogy a gazdatiszt, szolgálatának egy éve sem volna elveszve, habár többször is lenne kénytelen állását változtatni, a biztosítási kötvényét egyik helyről a másikra vihetné és nyugodtan nézhetné jövője elé, mert az biztosítva van. Ha pedig a biztosított még teljes munkaképességében hal el, úgy családjának mindig rendelkezésére marad a biztosított összeg s nem lesz kénytelen koldulni menni s nem lesz a birtokos terhére.

Ha a biztosított összeg után a díjfizetés aránytalanul nagy a fizetéshez, vagy pedig az uradalom jövedelméhez, úgy a szerződésben ki lehet kötni, hogy mennyivel járni a birtokos és mennyivel a biztosított a díjfizetéshez.

Más kérdés az ily szerződések megkötése és hogyan való megkötése; azonban mindkét fél egymás becsét mérlegelve mindenesetre meg fogják találni a módot, hogy igazságosan intézzenek el, de nem tételezem föl egy birtokosról sem, hogy ily feltételekbe bele ne menjen, hisz a birtokosnak is előnye, ha biztosított jövőjü gazdatisztja van.

A gazdatiszti törvény 9. §-a a baleseteket körvonalazza s a birtokost kötelezi 5 hónapig saját költségén gyógykezeltetni baluljárt gazdatisztját. Ez mindenesetre terheli a birtokost, de védi némileg a szerencsétlenül járt gazdatisztot oly eljárások ellen, hogy állásából betegség miatt elbocsátható legyen. Ezen törvény jó azon esethen, ha a beteg 5 hónapon belül ismét munképes lesz; de hányszor fordul elő azon eset, hogy ép a gazdatiszt, aki állásánál fogva számos balesetnek van kitéve, részben vagy egészen munkaképtelen marad s hivatását többé nem folytathatja? Ily esetben szomorú a helyzete a szerencsétlenül jártaknak, ha nem volt balesetek ellen is biztosítva. A balesetek elleni biztosítási díjak oly csekélyek, hogy minden ember vétkes gondatlanságot követ el, ha elmulasztja, annál inkább a gazdatiszt.

A balesetbiztosításnak több módja van. Balesetbiztosítás, csak halálesetre valamely veletlen elő nem idézett baleset folytán. Balesetbiztosítás részbeni munkaképtelenség esetére. Balesetbiztosítás teljes munkaképtelenség esetére. Ezen két utóbbi rendszeren kombinálva, de az első móddal is együtt bármely balesetbiztosító-társaságnál megköthető.

Szokásos ily biztosítások kötéskor úgy szerződni, hogy a munkaképtelenség idejére a társulat előre megállapított napidíjakat is fizet s az orvosi összes költségeket, azonban így kötve a biztosítást drágább és mellőzhető azon okból, mert törvény szerint a gazdatiszt baleset vagy munkaképtelenség esetére a birtokostól 5 hónapon át a teljes javadalmazását és gyógykezelését élvezi. A baleset elleni biztosítást uradalmak, ahol több gazdatiszt van alkalmazva, „csoportbiztosítás” alakjában is köthetik s ez nagyon czélszerű azon szempontból, hogy egy kötvényen az összes uradalmi tisztikar van biztosítva, s bármikor, ha egy tiszt megis

válk állásától, a helyébe jött s bejelentett új tiszt tovább élvezi a biztosítást külön ajánlat nélkül is; tehát nincs szorosan egy névre kiállítva, hanem például 10—20 uradalmi tisztre, akiknek nevei bejelentendők, de változtathatók is. Az ilyen csoportos biztosítás különösen olcsó. Ösmerem egy nagy uradalom tisztikarának ily csoportbiztosítását, melynek módzatait talán nem lesz érdektelen ismergetni, úgy a tiszték, mint a többi uradalmi alkalmazottak csoportosítás alakjában vannak biztosítva és pedig a tisztök (számszerint 15) baleset folytán bekövetkező halálesetre 300.000 koronáig és 300.000 koronáig teljes, vagy részbeni munkaképtelenség esetére. Miután 15 tiszt van biztosítva, tehát egyenkint 20.000 K. halálesetre és 20.000 K. munkaképtelenség esetére. A biztosítás időtartama 10 év. A biztosított tiszték, ha időközben megválnak az uradalom kötelekéből, a biztosításból törleendő, de ha új tiszt jön az elment helyébe, egyszerű bejelentés után ugyanily feltételek mellett biztosítva van.

A biztosítás kiterjed mindazon esetekre, amelyek az intézet kölvényében felsorolva vannak, azonban a vadászat és lovaglás közben történt balesetek külön nagyobb díjtételek fizetése nélkül a biztosításba béleértendő. A 65 éven felüli tiszték is biztosítottak. Az évenként az összes tiszték után fizetendő díjtétel 478 korona 24 fillért tesz ki, tehát egy tisztre 31 korona 88 fillér csik.

A különös veszélynek kitett többi gazdasági alkalmazottak egyenként 2000—4000 kor. lettek biztosítva és a díjtétel aránylag kevesebb is.

Ezen rövid ismertetésből is látható, hogy csekély áldozattal és jóakarattal mily tetemesen lehet elősegíteni a gazdatiszti kérdés megoldását és pedig mindkét félre nézve kedvező feltételek mellett, mert e szerint nemcsak a gazdatiszt látja jövőjét biztosítottnak, de előnyét élvezi a birtokos vagy bérlő is amennyiben hű, szorgalmas, értelmes és állandó tisztet biztosíthat magának. Ily értelemben megkötött szerződések alapján mindkét fél nyer és én azt hiszem, hogy a „Gazdatisztek nyugdíjgyesülete” nagyon alkalmas volna ezen czélra s ha tömegesen történnék a biztosítás, úgy ezen intézetünk nemcsak *garanciát nyújtana, de olcsóbb díjtételeket is adhatna, mint bármely más hasonló intézet.* (A gazdatisztek nyugdíjintézete nem alakítható át élet- és járadék-biztosító intézetté. — Szerk.)

Talán érdemes lesz ezen kérdéssel foglalkoznunk, a magam részéről merném állítani, hogy ahol nincs uradalmi nyugdíjazás, vagy a dolog természetéből kifolyólag nem is volna lehetséges, ott a *gazdatisztek élet-, járadék- és baleset elleni biztosításának meg van a jövője.* Fridiczky Arpád.

Álláshirdetések.

E rovatban *díjtalanul* közöljük a „Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete” minden állást kereső tagjának hirdetését 2 hónapon keresztül.

Az állást keresők *bizonyítvány másolataikat* tartoznak irodánkhoz beküldeni.

Az állást adó földbirtokosokat *tisztelettel kérjük, hogy betöltendő állások esetén egész bizalommal szíveskedjenek irodánkhoz fordulni.* Az állásbetöltésre előjegyzett gazdatisztek bizonyítványmásolatait kívánatra bérmentve és díjtalanul küldjük meg; de ezeknek tekintés utáni visszazármasztatását kérjük. Eleget csupán az illető hirdetés előtt álló számra hivatkozni.

E rovat díjtalanul áll rendelkezésre a betöltendő állásokat hirdetni óhajtó földbirtokosoknak is, ha *egyeseületünk tagjai sorába lépnek.*

Betöltendő állások.

Ajánlatok az ügyvezetőséghez küldendő.

102. Ideiglenes mázsamosterek, illetve répa átvételi idejére egy czukorgyár részére. Az ideiglenes mázsamosteri állások a következő javadalmazással vannak összekötve: a mázsaházban elhelyezett ágy és ágynemű és kiszolgáltatáson kívül ingyen fűtés, világítás, fizetés naponta 5 korona; a munka befejeztével az illetők munkásságuk és szorgalmuk szerint még 1—2 koronát egy-egy napra, mint rennumerációt kapnak. Az oda

és visszautazási költségek megterítetnek.

103. Nógrádmegyei grófi uradalomban egy gazdasági akadémiát vagy tanintézetet jó sikerrel végzett fiatal ember f. é. július hó 1-től irnoki minőségben egy évi próbaidő kikötésével felvétetik. Évi fizetés 600 korona készpénz és teljes ellátás. Előnyben részesülnek, kik a tanintézet végzése után több évi gyakorlattal bírnak és képesek egy gazdaságot önállóan vezetni és az iradai teendőket elvégezni. A sikeres próbaidő leteltével rendes

kezelőtiszti-előléptetésre számíthatnak. Pályázók a képesítő okmánynyal és szolgálati bizonyítványval ellátott sajátkezüleg irt folyamodványukat a Gazdatisztek orsz. egyesülete ügyvezetőségéhez küldjék.

104. Vas megyei 1000 magyar holdas birtokra keresetik tanintézetet végzett, kellő gyakorlattal bíró, nőtlen gazdatiszt, aki a tejjgazdaságban is jártas. Évi fizetés 480 forint és teljes ellátás. A magyar és német nyelv ismerete megkívánatik.

Állást keresők.

Főtiszti, kezelői vagy intézői állás betöltésére ajánlkoznak.

294. Keszthelyi gazd. tanintézetet végzett, nőtlen, magyar és német nyelvet bíró okl. gazdatiszt, mielőbbi belépésre nagyobb uradalomban képzettségének megfelelő állást keres.

295. Gazdasági irnoki állást keres, mielőbbi belépésre kolozsmonostori gazd. tanint. végzett, magyar, német és föl nyelvet bíró, intelligens, nőtlen, fiatal ember.

296. Gazdasági és tejjgazdasági iskolát végzett, fiatal ember, mielőbbi belépésre állást keres.

297. 6 1/2 évi gyakorlattal bíró, földmivesiskolát végzett ispán oly állást óhajti f. é. jul. 1-re, esetleg előbb is elfoglalni, hol megnősülhet és szorgalma méltánylásával jövőjét biztosíthatja.

298. Irnoki vagy gyakorlonoki állást keres erdő- és mezőgazdaságnál egy 23 éves, nőtlen, r. kath. vall., m. kir. erd. szakiskolai tanuló, ki az eddigi vizsgákról a legjobb osztályzatokkal s a mezőgazdaságnál három évi gyakorlattal bír.

Az előbb közölt állás-keresőkön kívül, irodánkban több, *tanintéző, egyáltalán nem végzettségű, földmivesiskolát végzett* gazda van előjegyezve, a kik nagyrészen önnálló, rendelkező tiszti állásokra pályáznak, részben irnoki és segédtiszti állások betöltésére ajánlkoznak. Bizonyítványmásolataikat irodánkban megtekinthetők, illetve kívánatra érdeklődőknek bérmentve megküldhetők.

Országos gépész-egyesület szakavatott gépészeket minden időben felvesz és elhelyez. Közlönye: „Magyar Gépípar” évi előfizetési ára 8 korona, Budapest, VII. Akácfa-utca 3. sz.

Kedvezmények egyesületi tagok részére.

1. Politikai napilapok, szakközlönyök, szép-irodalmi és éleztlapok.

A kedvezményt adó lapokra a „Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének tagjai” kedvezményes áron, az egyesületi iroda utján fizethetnek elő.

Állategészség. Folyóirat állategészségügyi és állattenyésztési ismeretek terjesztésére. Szerkeszti dr. Rácz István. Kiadóhivatal Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 23. Előfizetési ára 3 frt, tagjainknak 1 frt 50 kr., árengedmény 50%.

Budapest. Képes politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, Sarkantyus-u. 3. Előfizetési ára egy évre 12 frt. Tagjainknak 9 forint, árengedmény 25%.

Borászati Lapok. XXX. évfolyam. Szerkeszti Baross Károly. Előfizetési ára egy évre 5 frt, fél év 2 frt 50 kr. Tagjainknak egészévre 4 frt, fél évre 2 frt. 20%.

Egyetértés. Polit. napilap. Kiadóhivatal Budapest, IV., Pappnövelde-utca 8. 32-ik évfolyam. Előfizetési ára 20 frt helyett, 14 frt, árengedmény 30%.

Képes Néplap. Előfizetési ára 1/4 évre 70 kr., 1/2 évre 1 frt 20 kr. Egyesületünk tagjai irodánk utján 15% kedvezménynyel fizethetnek elő a lapra.

Magyar Bazar. Wohl Janka divatlapja. Kiadóhivatal Pest, Ferencz-teret 3. Megjelenik havonként 4-szer. Előfizetési ára 1/4 évre 2 frt, tagjainknak 1 frt 50 kr. 20%.

Magyar Gazdak Lapja. Gazdasági szaklap. Kiadóhivatal Budapest, V., Akadémia-u. Előfizetési ára egy évre 8 forint, tagjainknak 4 frt. Árengedm. 50%.

Magyar Hírlap. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, V., Honvéd-u. 4. Előfizetési ára 14 frt. Egyesületünk tagjai irodánk utján 15% kedvezménynyel fizethetnek elő a lapra.

Magyar Nők Lapja. Kiadóhivatal Budapest, V.,

Pesti Napló. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, VI. Teréz-körút 23. Egész évre 14 frt helyett 12 frt, fél évre 7 frt helyett 6 frt, negyedévre 3 frt 50 kr. helyett 3 frt. 14%.

Politikai Ujdonságok. Előfizetési ára 1/4 évre 1 frt 25 kr. Egyesületünk tagjai irodánk utján 15% kedvezménynyel fizethetnek elő a lapra.

Urambátym. Humorisztikus hetilap. Kiadóhivatal Budapest, IV., Egyetem-u. 4. Előfizetési ára egész évre 8 frt, tagjainknak 6 ft. 25%.

Üstökös. A legrégebb magyar éleztlap. Kiadóhivatal Budapest, Honvéd-utca 4. 41-ik évfolyam. Előfizetési ára egész évre 8 frt helyett 6 frt. 25%.

Az orsz. magyar gazd. egyesület tulajdona.